

УДК 595.793:577.49 (477.54)

© 1999 г. М. Д. ЄВТУШЕНКО, О. С. ТЕРТИШНИЙ, Л. В. ТЕРТИШНА

ДИНАМІКА ЛЬОТУ ПЛОДОВИХ ПИЛЬЩИКІВ НА КЛЕЄВІ ПАСТКИ

Вступ

Після яблунової та сливової плодожерок напевне найбільш важливими плодпошкоджуючими шкідниками яблуні та сливи є плодові пильщики: яблуневий плодовий (*Hoplocampa testudinea* Klug.), чорний сливовий (*Hoplocampa minuta* Christ.) та жовтий сливовий (*Hoplocampa flava* L.). Зимують у цих шкідників личинки (несправжньогусениці) в ґрунті на глибині до 20 см в щільному коконі. Навесні, коли ґрунт прогрівається до температури близько 10°C, личинки заляльковуються. Перші дорослі особини з'являються перед цвітінням. Масове літання спостерігається в період цвітіння. Самки відкладають яйця по одному, розташовуючи їх у надрізах, зроблених яйцекладом у чашечку бутона або квіткі. Після закінчення живлення личинки залишають плоди, проникають у ґрунт, утворюють кокони і залишаються в них зимувати.

Матеріал та методи

У своїх дослідженнях ми застосовували клеєві пастки для пильщиків швейцарського виробництва (Blaisinger, 1975; Owens, Prokopy, 1978; Wildbolz, Staub, 1986; Höhn, 1991; Galli et al., 1993; Graf, Höhn, Höpli, 1995), а також пастки нашої конструкції. Швейцарські пастки (типу *Rebell*[®]) являють собою дві білі пластикові прямокутні пластини розміром 250×300 мм з розрізами (на одній у верхній частині, на іншій – в нижній). При складанні ці дві пластини утворюють чотирилопатеку конструкцію, яка може за допомогою дроту або шпагату кріпитися в кроні дерева. Всі поверхні (їх вісім) покривалися тонким шаром гусеничного клею. Наші пастки були аналогічної конструкції, виготовлені з текстоліту і за розміром дорівнювали клейовій укладці феромонної пастки «Біозар» фірми «Інтербав» (Кишинів, Молдова).

Клеєві пастки обох конструкцій (по п'ять штук) розвішували на яблуні та сливі на ділянках, які не оброблялися хімічними засобами захисту від шкідників. Обліки проводили один раз на три дні. Клей на швейцарських пастках і клеєві укладки на наших міняли по мірі забруднення. Визначення комах, що потрапляли до пасток проводили самостійно.

Отримані результати та висновки

Дослідження проводили в період з 1996 по 1999 роки. Результати обліків наведені в таблицях 1–3. Крім вищеописаних трьох плодових пильщиків на клеєві поверхні налипали також інші комахи, переважно з рядів Diptera, Lepidoptera, Neuroptera та Coleoptera, серед яких переважали двокрилі.

Таблиця 1

Динаміка льоту яблунового плодового пильщика на клеєві пастки

Тип пастки	Кількість шкідника в середньому на 1 пастку			
	1996	1997	1998	1999
Швейцарська	6,4	7,2	7,6	8,4
Нашої конструкції	4,2	6,0	6,6	7,4

Таблиця 2

Динаміка льоту чорного сливового пильщика на клеєві пастки

Тип пастки	Кількість шкідника в середньому на 1 пастку			
	1996	1997	1998	1999
Швейцарська	5,0	6,6	6,6	7,0
Нашої конструкції	4,0	5,6	6,2	6,6

Динаміка льоту жовтого сливового пильщика на клесві пастки

Тип пастки	Кількість шкідника в середньому на 1 пастку			
	1996	1997	1998	1999
Швейцарська	3,6	3,2	2,6	3,4
Нашої конструкції	3,0	2,4	1,2	2,8

Із результатів, наведених в таблицях, ми бачимо, що, по-перше, пастки обох конструкцій придатні для визначення динаміки льоту плодових пильщиків. Це дає змогу проводити моніторинг даних шкідників з метою прогнозування їх чисельності та визначення необхідності проведення заходів по захисту плодових культур від них. В той же час, за уловистістю, швейцарські пастки дещо переважають наші (на 5,7–45,5%). По-друге, з результатів обліків видно, що чисельність яблуневого та чорного сливового пильщиків в останні роки повільно але збільшується. В той же час чисельність жовтого плодового пильщика практично залишається на одному рівні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Blaisinger P. Eine auf optischer Reizung basierende Fangmethode der Pflaumensägewespen, *Hoplocampa flava* L. und *H. minuta* Christ. // Z. angew. Entomol. – 1975. – 77. – S. 353–357.
- Untersuchungen zur Attraktivität von Weisstaffeln Typ Rebell und Typ Temmen für die Apfelsägewespe (*Hoplocampa testudinea* Klug) / P. Galli, P. Epp, U. Harzer, H. Höhl // Erwerbstobbau. – 1993. – 35. – S. 91–98.
- Höhl H. Farbtafeln zur Schädlingsüberwachung im Beerenanbau // Schweiz. Z. Obst- und Wienbau. – 1991. – 127. – S. 249–252.
- Owens E. D., Prokopy R. J. Visual monitoring for European apple sawfly // J. Econ. Entomol. – 1978. – 71. – P. 576–578.
- Wildbolz Th., Staub A. Fang der Pflaumensägewespen, *Hoplocampa minuta* und *H. flava* und der Apfelsägewespe *Hoplocampa testudinea* mit weissen Fallen. Einfluss von Temperatur, Blütezeit und Fallenposition // Mitt. Schweiz. Entomol. Ges. – 1986. – 59. – 289–296.
- Graf B., Höhl H., Höpli H. U. Optimizing the risk assessment for the Apple Sawfly *Hoplocampa testudinea* Klug (Hymenoptera, Tenthredinidae) // Int. Conf. on IFP. – Cedzyna (Poland), 1995. – P. 35.

Харківський державний аграрний університет
Краснокутська дослідна станція садівництва

N. D. EVTUSHENKO, A. S. TERTYSHNY, L. V. TERTYSHNA

FRUIT SAWFLIES DYNAMICS OF FLIGHT TO STICKY TRAPS

Kharkiv State Agrarian University
Krasnokutsk Experimental Horticultural Station

SUMMARY

Between 1996 and 1999, at the Krasnokutsk experimental horticultural station, the dynamics of flight of the fruit sawflies (*Hoplocampa testudinea* Klug., *H. minuta* Christ. and *H. flava* L.) to sticky traps of 2 types was investigated. A possibility to apply the obtained data to monitoring the pests with the aim of forecasting their number and developing the measures to protect the fruit cultures is considered.